

ĐẢNG NHÂN DÂN CÁCH MẠNG LÀO VÀ VẤN ĐỀ TÔN GIÁO

TRẦN CÔNG HÀM

Lào là một quốc gia đa dân tộc, đồng thời cũng là một quốc gia đa tôn giáo. Ở Lào, ngoài đạo Phật mà trong nhiều thời kì lịch sử đã trở thành quốc đạo, còn rất nhiều tôn giáo khác, nhất là thờ ma ở các bộ tộc khác nhau.

Về đạo Phật, theo các truyền thuyết, ngay từ năm 236 Phật lịch tức trước Công nguyên 307 năm, Phật giáo đã du nhập từ Ấn Độ vào Lào qua 5 vị tu hành người Lào, rồi từ đó phát triển dần.

Đến đời vua Phạ Ngừm (1353) Phật giáo trở thành quốc đạo cho đến Cách mạng Tháng Tám năm 1945. Từ đó đến nay, Mặt trận Lào yêu nước cũng như sau này Hiến pháp Cộng hoà Dân chủ nhân dân Lào không ghi trong văn bản là: quốc đạo, vì bảo đảm sự bình đẳng của các tôn giáo và quyền tự do tín ngưỡng và không tín ngưỡng của công dân. Nhưng trên thực tế cuộc sống đạo Phật vẫn bao trùm hầu hết nhân dân các bộ tộc Lào. Ngoài đạo Phật, còn có đạo Công giáo. Đạo Công giáo vào truyền vào Lào lần đầu tiên là vào năm 1642, nhưng phải đến sau khi thực dân Pháp vào đô hộ Lào (1893) thì Công giáo mới có chỗ đứng ở một số thành phố, thị xã ven sông Mê Công với số lượng giáo dân không nhiều. Những năm gần đây, có một số nơi ở Lào du nhập đạo Tin Lành, đạo B'Hai, v.v... nhưng không

phát triển được mấy. Còn nhân dân các bộ tộc miền núi thì thờ ma là chủ yếu. Ma có nhiều loại: ma nhà, ma rừng, ma suối, ma cây, ma con vật...

Từ những đặc điểm phức tạp của tình hình tôn giáo như trên, giới lãnh đạo cách mạng Lào từ lúc đang còn trong thời kì vận động cách mạng trước năm 1945 cho đến khi có Chính phủ Kháng chiến, Mặt trận Lào tự do, Mặt trận Lào yêu nước đều đã rất coi trọng chính sách đối với tôn giáo, mà cốt lõi là đoàn kết, phát huy sức mạnh toàn dân không phân biệt tôn giáo tín ngưỡng để tiến hành cách mạng, kháng chiến cứu nước. Khi thành lập Mặt trận Lào tự do thì khẩu hiệu hành động đề ra lúc đó là: "*đoàn kết nhân dân các bộ tộc, đoàn kết mọi tầng lớp không phân biệt giàu nghèo, tôn giáo, già trẻ, trai, gái, cùng nhau đứng lên kháng chiến chống Pháp giành độc lập*". Với khẩu hiệu đó, các tôn giáo mà trước hết là Phật giáo, các sư sãi, nhà chùa đã tham gia tích cực vào cuộc kháng chiến chống Pháp thắng lợi. Bước sang kháng chiến chống Mỹ và tay sai, Đảng Nhân dân cách mạng Lào và Mặt trận Lào yêu nước đã có những chính sách, biện pháp cụ thể để tập hợp tôn giáo. Đặc biệt cuối năm 1957, Chính phủ Liên

hiệp Dân tộc Lào lần thứ nhất được thành lập có hai đại biểu của Pa thét Lào: Hoàng thân Xu Pha Nu Vông giữ chức Bộ trưởng Bộ Kế hoạch, Xây dựng và Đô thị, còn ông Phu Mi Vông Vi Chít giữ chức Bộ trưởng Bộ Lễ nghi và Mỹ thuật. Đế quốc Mỹ và tay sai cho rằng với cương vị Bộ trưởng Lễ nghi, ông Phu Mi Vông Vi Chít sẽ không có vai trò gì quan trọng. Nhưng với cương vị này, ông đã lập tức có kế hoạch và triển khai củng cố hệ thống tôn giáo, trước hết vẫn là Phật giáo. Các chủ trương, chính sách của Pa thét Lào đều được phổ biến sâu rộng, hợp pháp tới giới tu hành, tới các nhà chùa, và đông đảo Phật tử (nhân dân Lào). Chính vì vậy, sư sãi và các Phật tử luôn là những người tiên phong trong cuộc đấu tranh chống khủng bố, đàn áp của kẻ thù. Nhà chùa là nơi liên lạc, che giấu và bảo đảm hậu cần cho hoạt động cách mạng của cán bộ Pa thét Lào. Khi cao trào, nhiều nhà sư đã làm lễ cởi áo cà sa ra vùng kháng chiến làm cán bộ, đi bộ đội, trực tiếp cầm súng đánh giặc. "Dưới ánh sáng cách mạng, các sư sãi và tín đồ đã kiên định chính nghĩa của Đức Phật, tham gia phong trào yêu nước, đấu tranh chống bọn thực dân, đế quốc giải phóng đất nước"⁽¹⁾. Trong Báo cáo Chính trị đọc tại Đại hội đại biểu nhân dân toàn quốc ngày 1 tháng 12 năm 1975, ngài Cay Xôn Phôn Vi Hăn thay mặt Đảng Nhân dân cách mạng Lào và Mặt trận Lào yêu nước kêu gọi: "Các sư sãi và các nhà chùa khác hãy ra sức góp phần vào việc tăng cường tinh thần đoàn kết yêu nước, vận động nhân dân hăng hái sản xuất và tiết kiệm, giúp đỡ nhân dân học tập nâng cao

trình độ văn hóa và góp phần vận động, giáo dục, cải tạo những kẻ lầm đường lạc lối hoặc theo lối sống truy lạc trở thành những người công dân tốt"⁽²⁾. Thực hiện lời kêu gọi đó, các tôn giáo mà trước hết vẫn là Phật giáo đã tham gia tích cực vào mặt trận văn hóa xã hội, tham gia việc xoá nạn mù chữ, giáo dục cho tín đồ có tinh thần tương trợ, thương yêu đoàn kết để cùng nhau xây dựng và bảo vệ đất nước, giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc, ngăn cản và chống lại mọi sự xâm nhập lai căng từ ngoài vào.

Trong Báo cáo Chính trị tại Đại hội IV của Đảng Nhân dân Cách mạng Lào nhấn mạnh: "Tích cực phát huy vai trò của sư tuở trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc và xây dựng chủ nghĩa xã hội". Khi Mặt trận Lào yêu nước đổi tên thành Mặt trận Lào xây dựng đất nước thì Hội Phật giáo Lào đã trở thành một thành viên quan trọng của Mặt trận (Hội Phật giáo Lào ra đời từ năm 1960 trong thời kỳ kháng chiến ở vùng giải phóng). Với việc tham gia của lực lượng Phật giáo vào Mặt trận Lào xây dựng đất nước, các nhà sư càng có uy tín cao trong nhân dân. Các nhà sư thường kết hợp giữa việc thuyết pháp giảng đạo với việc phổ biến các chính sách của Đảng và Nhà nước. Vì vậy, các tín đồ Phật giáo đã nắm bắt kịp thời và nhận thức sâu sắc hơn các chính sách của Nhà nước. Trong chương trình cải

1. Theo Nghị quyết của Trung ương Đảng Nhân dân Cách mạng Lào về vấn đề tôn giáo ra ngày 30 tháng 3 năm 1992 (tiếng Lào).

2. Theo *Tuyển tập Cay Xôn Phôn Vi Hăn*, quyển I, Nxb Quốc gia Cộng hoà Dân chủ Nhân dân Lào, 1985 (tiếng Lào), tr. 287.

cách giáo dục và chiến lược phát triển giáo dục đến năm 2000 và văn kiện Đại hội V của Đảng Nhân dân cách mạng Lào nêu rõ: "Nhà nước sẽ phối hợp với toàn thể tín đồ Phật giáo trong việc củng cố và phát triển hệ thống trường Phật giáo nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy cả về phần đạo và phần đời". Tại Cộng hoà Dân chủ Nhân dân Lào có trường chùa cấp I, cấp II ở các bản làng. Ở thủ đô Viêng Chăn có hai trường học lớn dành cho nhà sư, đó là trường cấp III ở Thạt Luồng và trường Trung cấp Sư phạm ở chùa Ông Tự. Hệ thống trường sư này đã góp phần đáng kể vào việc thực hiện các chương trình, mục tiêu giáo dục quốc gia của Lào. Năm 1990, cuộc hội thảo về vấn đề Phật giáo với môi trường đã được đồng đạo các nhà sư và các nhà khoa học tham dự. Tại cuộc hội thảo, một nhà khoa học Lào đã khẳng định: "Ngôi chùa cũng như các nhà sư Lào đã góp phần quan trọng trong việc bảo vệ môi sinh ở Lào. Ngôi chùa ngoài việc là trung tâm văn hóa của bản làng, còn là nơi bảo vệ nền văn hóa lâu đời của đất nước, bảo vệ và xây dựng vẻ đẹp của bản làng, là nơi để dân bản cùng nhau giữ gìn sự trong sạch và vẻ đẹp cho cuộc sống. Cây cối trong chùa là nơi cho chim chóc sinh sôi. Hoa trái trong vườn chùa tô điểm cho cuộc sống thêm tươi đẹp. Sự có mặt của các ngôi chùa trong rừng cũng góp phần bảo vệ rừng, bảo vệ nguồn nước, làm trong sạch thiên nhiên".

Trung ương Đảng Nhân dân Cách mạng Lào đã nhận định đánh giá: "Thời gian qua, các nhà sư đã phát huy truyền thống yêu

nước, tham gia công cuộc bảo vệ và xây dựng đất nước, đặc biệt là đã góp phần phổ biến đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước, giữ gìn và tu sửa các công trình nghệ thuật, các chùa chiền và các di tích, các cổ vật quý giá, đồng thời còn tham gia vào sự nghiệp giáo dục, y tế và các công trình phúc lợi xã hội khác"⁽³⁾.

Trong quá trình lãnh đạo cách mạng trong thời kì đấu tranh giải phóng dân tộc cũng như thời kì xây dựng và bảo vệ đất nước, Đảng Nhân dân Cách mạng Lào đã coi công tác tôn giáo là một mặt trận hết sức quan trọng. Đảng đã có những chủ trương, chính sách đúng đắn, biện pháp phù hợp đúng đắn, được lòng dân nói chung và những người tu hành nói riêng. Mặt khác, Đảng và Nhà nước Lào cũng kiên quyết, nghiêm khắc đối với những giáo hội, tín đồ có những hoạt động không phù hợp với pháp luật.

Trong tình hình mới, Đảng Nhân dân Cách mạng Lào đã tăng cường lãnh đạo và chỉ đạo đối với công tác tôn giáo, kiện toàn cơ quan Tôn giáo vận trong Mặt trận Lào xây dựng đất nước các cấp từ Trung ương xuống địa phương, tiếp tục nghiên cứu, bổ sung những chính sách, quy định đối với các hoạt động tôn giáo tín ngưỡng theo đúng nội dung cơ bản của Hiến pháp năm 1991 của Cộng hoà Dân chủ nhân dân Lào./.

3. Theo Nghị quyết của Trung ương Đảng Nhân dân cách mạng Lào về vấn đề tôn giáo ra ngày 30 tháng 3 năm 1992 (tiếng Lào).